

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Karolínou Tylovou, LL. M. v právní věci **J.M.**, nar. ■■■, bytem ■■■, zastoupeného Mgr. Petrou Krnošovou, advokátkou se sídlem Arbesova 409, Česká Lípa, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 18. 6. 2014, č. j. ■■■,

t a k t o :

- I. **Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 18. 6. 2014, č. j. ■■■, se zrušuje pro vady řízení a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení ve výši 3 146 Kč k rukám Mgr. Petry Krnošové, advokátky se sídlem Arbesova 409, Česká Lípa, do 15 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku.**

O d ů v o d n ě n í :

Podanou žalobou se žalobce domáhal zrušení shora uvedeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty jeho námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 7. 3. 2014, č. j. ■■■. Tímto prvostupňovým rozhodnutím žalovaná zamítla žádost žalobce o starobní důchod pro nesplnění podmínek § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“).

Žalobce především namítal, že žalovaná dostatečně nezkoumala skutkový stav věci a nezabývala se důkazními materiály, které žalobce v průběhu správního řízení předložil. Žalobce v průběhu správního řízení žádal o prošetření jeho nesprávného zařazení do II. pracovní kategorie v období od ledna 1984 do května 1985. Za tímto účelem předložil řadu listin. Žalovaná se však těmito listinami nezabývala, odkázala na § 53 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), a § 85 odst. 5 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a tvrdila, že užití čestného prohlášení

umožňuje speciální předpis toliko v případech, kdy nelze jiným způsobem prokázat dobu pojištění. Prokazovat zařazení výkonu určité činnosti do konkrétní pracovní důchodové kategorie však čestným prohlášením dle žalované nelze. S tímto názorem se žalobce neztotožňuje a nesouhlasí s postupem žalované, která opřela své rozhodnutí pouze o zaměstnavatelem vydané evidenční listy důchodového pojištění. Žalobce odkazuje na § 51 odst. 1 správního řádu, podle něhož lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nebyly získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Žalobce je přesvědčen, že žalovaná nesprávně vztahuje užití čestného prohlášení podle speciálního předpisu toliko na případy, kdy nelze jiným způsobem prokázat dobu pojištění. Dle žalobce i zařazení do správné pracovní kategorie, pokud dosavadní zařazení je chybné a neodpovídá práci, kterou žalobce skutečně vykonával, lze prokázat vhodnými důkazními prostředky. Žalobce vysvětlil, že od ledna 1984 do května 1985 pracoval na nádrži ■■■, na pracovišti, kde přicházel do styku s uranovou rudou a zvýšeným ionizujícím zářením, ač tomu neodpovídalo zařazení pracoviště do příslušné kategorie. Totéž pracoviště bylo bez jakékoliv změny rizikovosti zařazeno do I. pracovní kategorie od 1. 2. 1985 na základě nové systematizace. Skutečnost, že na tomto pracovišti probíhala těžba radioaktivního kalu a přímý kontakt zaměstnanců s radioaktivním materiálem prokazuje žalobce listinami, které předložil již ke své žádosti o přiznání starobního důchodu. Skutečnost, že žalobce pracoval na rizikovém pracovišti spadajícím svým charakterem do I. pracovní kategorie, ačkoliv zaměstnavatelem bylo zařazeno do II. pracovní kategorie, navrhuje prokázat zprávou podniku ■■■, s. p. o kvalitě klasicky těžené rudy a obsahem uranu v těžené rudě a následně v rudninovém kalu z dosazovací nádrže důlních vod ■■■, neboť výše obsahu radioaktivního materiálu v těžené rudnině a rudninovém kalu má přímý vliv na stanovení pracovní kategorie. Žalobce opakovaně žádal svého zaměstnavatele o poskytnutí archivních údajů o těžbě a zpracování kalů, byl však odmítnut s odůvodněním, že tyto materiály sice byly odtajněny, nadále jsou však obchodním tajemstvím. Tuto skutečnost žalobce prokazuje korespondencí se svým zaměstnavatelem a žádá, aby příslušné archivní materiály a zprávy o obsahu radioaktivního materiálu v těžené rudě a rudninovém kalu na nádrži ■■■ v letech 1984 a 1985 vyžádal soud. Na základě takto získaných archivních materiálů potom navrhuje ustanovit znalce a zpracovat znalecký posudek, zda práce jím vykonávaná na nádrži Pustý do 1. 2. 1985, kdy bylo pracoviště zařazeno do I. pracovní kategorie, je podřazena pracovní důchodové kategorii I. A či pracovní důchodové kategorii II. Žalobce navrhuje zrušení napadeného rozhodnutí žalované.

V písemném vyjádření k žalobě žalovaná uvedla, že podle evidenčních listů důchodového pojištění ze dne 10. 6. 2003 žalobce odpracoval v uranu celkem 9 roků a 6 dnů. Evidenční listy důchodového pojištění vyhotovuje zaměstnavatel a zodpovídá za údaje v nich uvedené. Pokud jde o zařazení zaměstnance do pracovní kategorie podle vykonávaných prací, vedl zaměstnavatel přesné a podrobné údaje o vykonávané pracovní činnosti, i o pracovišti, na němž žalobce práci vykonával. Protože zařazení pracovníka do určité pracovní kategorie závisí na celé řadě okolností, za nichž je práce vykonávána, není možné hodnotit dobu zaměstnání v preferované pracovní kategorii podle čestného prohlášení spolupracovníků žalobce. Čestné prohlášení pana Ludvíka Špidly ze dne 31. 8. 2011, Ing. ■■■ ze dne 11. 10. 2010 a ■■■ ze dne 24. 11. 2010 se ■■■ ve svém prohlášení ze dne 27. 10. 2010 zase dosvědčuje, jaké práce žalobce vykonával v roce 1983 a 1984, ačkoliv sám v podniku pracoval od 1. 2. 1985. Ani další čestná prohlášení pana ■■■ ze dne 24. 11. 2010, Ing. ■■■ ze dne 30. 12. 2010 a ■■■ ze dne 4. 11. 2010 žalovaný

nepovažuje za průkaznější, než jsou záznamy zaměstnavatele o počtu žalobcem odpracovaných dnů v konkrétní pracovní kategorii uvedené v jeho evidenčním listu důchodového pojištění z 10. 6. 2003. Žalovaná se proto opírá o vyjádření společnosti ■■■, s. p. ze dne 16. 7. 2010, která prověřila zařazení žalobce do pracovní kategorie a potvrdila, že záznamy na jeho evidenčním listu důchodového pojištění odpovídají záznamům v jeho mzdových listech. Žalovaná uzavřela, že na svém rozhodnutí trvá a navrhuje zamítnutí žaloby.

Ze správního spisu předloženého žalovanou soud ověřil tyto pro danou věc rozhodné skutečnosti.

Dne 29. 1. 2014 žalobce požádal o přiznání starobního důchodu ke dni 1. 3. 2010. K vyplněnému formuláři žádosti připojil řadu listin, kterými se snažil prokázat, že pracoval na pracovišti, kde přicházel do styku s uranovou rudou a zvýšeným ionizujícím zářením, ač tomu neodpovídalo zařazení pracoviště do příslušné pracovní kategorie. Jednalo se o čestná prohlášení spolupracovníků a vedoucích pracovníků, korespondenci se zaměstnavatelem ■■■, s. p. a další listiny vztahující se k jeho pracovní činnosti.

Rozhodnutím ze dne 7. 3. 2014 č. j. 521 201 177, byla jeho žádost pro nesplnění podmínek § 28 zákona o důchodovém pojištění zamítnuta. V odůvodnění rozhodnutí správní orgán prvního stupně odkázal na připojený osobní list důchodového pojištění žalobce a uvedl, že žalobce získal zaměstnání při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy pouze 9 roků a 6 dnů. Jeho důchodový věk činí 62 let a 10 měsíců. Ke dni 1. 3. 2010, od něhož žádá přiznání starobního důchodu, důchodového věku nedosáhl, neboť jeho věk činil pouze 57 let a 3 měsíce.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce námitky, ve kterých uváděl, že žalovaná neprošetřila jeho žádost na základě důkazních materiálů, které spolu s žádostí předložil. Žalobce žádal o prověření jeho zařazení do nesprávné pracovní kategorie v době od ledna 1984 do května 1985 a prošetření, zda se v této době prováděla těžba rudninových uranových kalů s usazovacími lagunami ■■■.

Napadeným rozhodnutím žalovaná námitky žalobce zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Uvedla, že na evidenčním listu důchodového pojištění vystaveného dne 10. 6. 2003 společností ■■■, s. p. odpracoval žalobce v pracovní kategorii I. A uran celkem 9 let a 6 dnů. Nesplnil tak podmínku § 74a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění pro vznik nároku na snížení důchodového věku na 55 let. Důchodový věk u pojištěnců narozených v období let 1936 až 1977 se dle § 32 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění stanoví podle přílohy k citovanému zákonu. Na základě uvedeného činí důchodový věk žalobce 62 let a 10 měsíců a žalobce jej dosáhne dne 1. 2. 2015. Ve své žádosti o starobní důchod požádal žalobce o přiznání starobního důchodu ke dni 1. 3. 2010. Jelikož k uvedenému datu nedosáhl zákonem stanovený důchodový věk, nesplnil podmínky § 28 zákona o důchodovém pojištění pro přiznání starobního důchodu. Žalovaná zdůraznila, že při rozhodování o nárocích účastníků řízení na přiznání starobního důchodu se vychází primárně z evidenčních listů důchodového pojištění, jejichž vystavení je povinností zaměstnavatele. Podle nich se následně prokazuje splnění potřebné doby pojištění, a pokud jde o výkon zaměstnání před 1. 1. 1993, též i zařazení zaměstnance do příslušné pracovní kategorie. Při zařazování jednotlivých

specifických činností do pracovních kategorií se vycházelo z resortních seznamů vydaných tehdejšími federálními ústředními orgány státní správy a ústředními orgány státní správy republik bývalé Československé socialistické republiky, respektive České a Slovenské federativní republiky. Rozhodování o tomto zařazení bylo často závislé na posouzení celého okruhu okolností, za nichž byla konkrétní práce vykonávána, a teprve po jejich vyhodnocení bylo možné určit, do které pracovní kategorie výkon pracovní činnosti spadá. Zaměstnavatelé byly například povinni sledovat nejen to, zda činnost byla vykonávána na rizikovém pracovišti podle popisu práce uvedeného v resortním seznamu, ale též to, zda zaměstnanec soustavně nebo převážně práce uvedené v resortním seznamu vykonával. Za tímto účelem byl výkon práce v období kalendářního měsíce sledován prostřednictvím denních výkazů činnosti jednotlivých pracovníků, dokonce po jednotlivých hodinách a zaměstnání se zařazovalo do preferované pracovní kategorie s ohledem na celkový počet hodin té činnosti, která převažovala. V této souvislosti žalovaná přihlédla k vyjádření společnosti [REDAKCE], s. p. ze dne 16. 7. 2010. Z tohoto vyjádření plyne, že tento podnik ve svém archivu opakovaně prověřil doklady vztahující se k pracovnímu zařazení žalobce v uranových dolech Hamr, Stráž pod Ralskem, a že záznamy na mzdových listech odpovídají záznamům na evidenčním listu důchodového pojištění, a že nedisponuje doklady, které by ho opravňovaly měnit evidenční list důchodového pojištění vystavený za sporné období. K předloženým čestným prohlášením žalovaná konstatovala, že dle § 53 odst. 5 správního řádu je předložení listiny možné nahradit čestným prohlášením účastníka řízení nebo svědeckou výpovědí v případech a za podmínek stanovených zvláštním zákonem. Tím je v daném případě zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který obsahuje výslovnou právní úpravu otázek specifických pro rozhodování ve věcech důchodového pojištění. Ustanovení § 85 odst. 5 tohoto zákona jako důkazní prostředek k prokázání některých dob výslovně zmiňuje i čestné prohlášení. Ze znění tohoto ustanovení však dle žalované plyne, že jeho užití je omezeno na případy, kdy nelze jiným způsobem prokázat dobu pojištění, což se však netýká prokazování zařazování k výkonu určité činnosti v konkrétní kategorii.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jemu předcházející v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), v mezích a rozsahu uplatněných žalobních bodů, vycházejí přitom ze skutkového a právního vztahu v době rozhodování správního orgánu (v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

V projednávané věci jde o posouzení, zda žalobce splňuje podmínky pro poskytnutí starobního důchodu podle § 74a odst. 2 zákona o důchodovém pojištění, podle něhož u pojištěnců, kteří vykonávali před 1. lednem 1993 aspoň po dobu 10 let zaměstnání v těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisů účinných před tímto dnem zařazeno mezi zaměstnání I. pracovní kategorie základající nárok na starobní důchod při dosažení věku aspoň 55 let, činí důchodový věk 55 let, pokud tohoto věku dosáhli po 30. červnu 2006 a nesplňují podmínky uvedené v odst. 1.

Nejprve je však třeba posoudit otázku, zda je žalovaná ve věci zařazení doby pojištění do pracovní kategorie vázána údajem uvedeným zaměstnavatelem v evidenčních listech důchodového pojištění, a zde je třeba přisvědčit žalobci, že závěr žalované, že rozhodujícím dokladem pro hodnocení doby zaměstnání ve výhodnější pracovní kategorii je evidenční list důchodového zabezpečení a že jiné důkazy nejsou pro účely hodnocení doby zaměstnání

ve výhodnější pracovní kategorii dostačující, není správný. Krajský soud zde odkazuje na judikaturu Nejvyššího správního soudu, který se k této otázce vyjadřoval například v rozsudku ze dne 28. 11. 2011, č. j. 6 Ads 33/2012 – 54, či ze dne 12. 6. 2013, č. j. 4 Ads 8/2013, a dospěl k jednoznačnému závěru, že *„žalovaná je vázána ustanovením § 51 odst. 1 správního řádu, podle něž lze k provedení důkazu užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Je proto na žalované, aby v dalším řízení provedla všechny v úvahu přicházející důkazy k objasnění skutečného stavu věci, tj. zda i v dalších časových obdobích přichází v úvahu zařazení žalobce do pracovní kategorie I. AA. V této souvislosti se nabízí nejen výsledky žalobcem navržených svědků k objasnění, jaké práce žalobce ve skutečnosti vykonával, ale i provedení důkazů řadou listinných dokladů, které žalobce předkládá a nabízí.“*

Tvrzení žalované, že institut čestného prohlášení ve smyslu § 85 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je připuštěn pouze k prokázání doby pojištění (zaměstnání), nikoliv však k prokázání zařazení tohoto zaměstnání do preferované pracovní kategorie je nesprávný, protože nic takového k uvedenému prokazování zaměstnání do preferované pracovní kategorie nevyplývá. V této souvislosti lze zmínit rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 1. 2010, č. j. 6 Ads 129/2009 - 74, v němž bylo upozorněno, že § 85 a § 84 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení sice zavádí specifika dokazování řízení ve věcech důchodového pojištění, avšak dokazování v oblasti pracovních kategorií neupravuje.

V projednávaném případě je zřejmé, že se žalovaná hodnocením žalobcem navržených důkazů vůbec nezabývala a neposuzovala ani charakter žalobcem skutečně vykonávané práce ve vztahu k příslušným předpisům sociálního zabezpečení, pouze mechanicky převzala zařazení této činnosti do pracovní kategorie, jak je učinil bývalý zaměstnavatel žalobce, a konstatovala, že zaměstnavatel správnost tohoto pracovního zařazení prověřoval. Přitom již Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 23. 8. 2010, sp. zn. I. ÚS 1415/10 shledal takovýto postup nesprávným.

K argumentaci žalovaného týkající se předložených čestných prohlášení uvedené ve vyjádření k žalobě, soud konstatuje, že rozhodné skutečnosti byl správní orgán povinen uvést již v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Z ustálené judikatury správních soudů plyne, že nepostačuje, pokud svůj postup správní orgán vysvětlí až ve vyjádření k žalobě. Správnímu soudu přitom nepřísluší přezkoumávat úvahu správních orgánů, kterou v napadeném rozhodnutí nevyjádřily. Přezkoumává-li správní soud zákonnost žalobou napadeného správního rozhodnutí, činí tak prostřednictvím odůvodnění tohoto rozhodnutí.

Pokud jde o důkazní návrhy učiněné žalobcem před soudem, je třeba uvést, že správní soudnictví je založeno na přezkumu rozhodnutí správních orgánů. Správní soud je sice povinen doplnit dokazování v rozsahu nezbytném k rozhodnutí o žalobních námitkách, nesmí však nahrazovat důkazní činnost správních orgánů tam, kde závěru o skutkovém stavu nepředcházelo nezbytné dokazování, resp. kde toto dokazování je s ohledem na námitky uplatněné již v průběhu správního řízení, evidentně nedostačující.

Nastane-li situace, jako v nyní projednávané věci, kdy skutková zjištění správního orgánu jsou nedostatečná (jedno zda v důsledku nedbalého vedení správního řízení či v důsledku nesprávného výkladu procesních předpisů upravujících dokazování), správní soud napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. i bez jednání zruší.

Vzhledem k tomu, že skutkový stav, z něž vycházelo napadené rozhodnutí, vyžaduje zásadní doplnění dokazování, které není úkolem pro správní soud, bylo napadené rozhodnutí zrušeno pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s. a věc vrácena žalované k dalšímu řízení v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. Podle § 78 odst. 5 s. ř. s. platí, že pokud soud zruší rozhodnutí správního orgánu, je správní orgán v dalším řízení vázán vysloveným právním názorem soudu. Bude proto na žalované, aby se důkazními návrhy žalobce řádně zabývala a dokazování doplnila tak, aby mohla spolehlivě vyhodnotit charakter žalobcem skutečně vykonávané práce ve vztahu k příslušným předpisům sociálního zabezpečení. Důkaz provede samozřejmě pouze tehdy, mohl-li by přispět k řádnému objasnění věci. Pokud správní orgán shledá, že navržený důkaz není způsobilý vyjasnit účastníkem zpochybňované okolnosti projednávaného případu (či naopak prokázat jeho tvrzení), důkazní návrh neprovede, je však povinen své důvody pro tento závěr v rozhodnutí řádně a srozumitelně uvést.

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., a úspěšnému žalobci přiznal náhradu nákladů řízení. Ty byly v jeho případě tvořeny odměnou právní zástupkyně, která činí v souladu s § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění vyhlášky 486/2012 Sb., 2 000 Kč (převzetí a příprava zastoupení a podání žaloby). Výše hotových výdajů byla stanovena podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, taktéž za dva úkony právní služby, ve výši 600 Kč. Žalobci tedy náleží náhrada nákladů řízení ve výši 2 600 Kč navýšená o 546 Kč, což je částka odpovídající dani, kterou je zástupkyně povinna z odměny za zastupování a z náhrad odvést jakožto plátce daně z přidané hodnoty podle zvláštního právního předpisu (§ 57 odst. 2 s. ř. s.). Žalovaná je povinna uhradit žalobci celkem částku 3 146 Kč k rukám jeho právní zástupkyně ve stanovené lhůtě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Liberci dne 22. července 2015

Mgr. Karolína Tylová, LL. M. v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Zita Frydrychová